

Niels van Eijk en Miriam van der Lubbe begonnen twintig jaar geleden samen een studio in Geldrop. Opgeleid als onvervalste auteursontwerpers van autonome objecten sloegen ze een nieuwe en bredere richting in. Tegenwoordig houden ze zich bezig met product- en ruimtelijk ontwerp, en zetten ze hun creativiteit en gedachtegoed liever in ten dienste van organisaties. 'De private noodzaak is een publieke noodzaak geworden.'

TEKST VIVEKA VAN DE VLIET * PORTRET LISA KLAPPE

Imperfect design

‘het auteursonwerp is egocentrisch. wij wilden completer zijn’

Bloom my Buddy, 2008

In 2007 interviewde ik Miriam van der Lubbe en Niels van Eijk voor *Identity Matters*. Hun eerste van twee dochters was net geboren en we zaten in de vergaderruimte beneden in de studio in Geldrop, waar nu werkplekken zijn. Nu zitten we boven, is er een aanpalend gebouw bijgekocht als werkplaats en heeft studio VEVDL zeven man in dienst die samen aan omvangrijke en complexe ruimtelijke ontwerpen werken. De groei die de studio doormaakte hangt samen met verschoven ambities en idealen.

VVDV * Was jullie start als autonoom ontwerpers een logisch gevolg van de manier waarop jullie zijn opgeleid aan de Design Academy, en in geval van Miriam ook aan het Sandberg Instituut?

MVDL * ‘We zijn opgeleid als auteursontwerpers. Zeker in die tijd wilden we sterke beelden creëren, maakten we puur wat we zelf wilden. Ik noem dat de private noodzaak. Alles stond in dienst van het beeld, zoals *Me and my Beretta*, een damestas van leer waar vrouwen zich veilig mee voelen omdat het de suggestie oproept dat er een moordwapen in zit.’

NVE * ‘We maakten plaatjes en beelden die soms niet eens echt bestonden, en op zichzelf staande objecten en producten zoals mijn eindexamenproduct: de *Cow Chair* van onbewerkte koeienhuid. Een stoel die voor geen meter zit.’

VVDV * Is de grootste verandering binnen de studio die van de private naar de publieke noodzaak, zoals jullie dat omschrijven?

MVDL * ‘Het auteursontwerp is egocentrisch. We wilden completer zijn. Liever zetten we onze creativiteit in ten dienste van onderscheidende organisaties die zoeken naar iets vernieuwends.’

VVDV * Ging dat geleidelijk of is er een duidelijk aanwijsbaar kantelpunt?

NVE * De verandering werd ingezet toen we voor Imperfect Design werden gevraagd producten voor Guatemala te ontwikkelen die de sociale en economische groei in dit derdewereldland bevorderen. Guatemala is arm; alles wordt hergebruikt.’

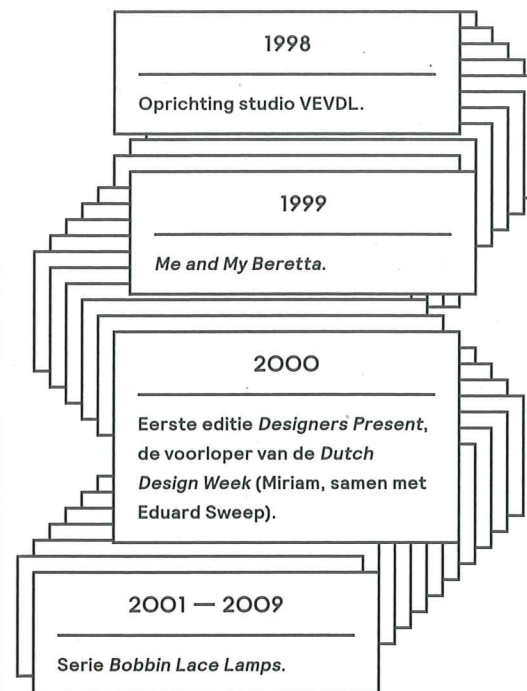
MVDL * Voor ons was het interessant om een vertaalslag te maken van ideeën naar een serie producten. Met verschillende tinten gerecycled glas, een lokale grondstof, maakten plaatselijke ambachtslieden vazen, karaffen en glazen. De coöperatie was op sterven na dood, maar sinds ze met deze producten een weg vinden naar winkels in ons deel van de wereld is de vraag enorm gegroeid. Het succes zorgde ervoor dat we de collectie hebben aangevuld met meer variaties, maten en kleuren, met aardewerken potten, en met geweven en geborduurde kussens en dekens. Het is een goed werkend economisch model; ze verdienen een inkomen, hun kinderen kunnen naar school.

We haalden meer voldoening uit dit impactvolle project dan uit producten die slechts bereikbaar zijn voor de *happy few* of alleen maar in een museum zijn te bezichtigen. Het was zo’n andere ervaring dan toen we in opdracht van Droog en de Friedman Benda Gallery in New York de *Godogan* maakten, een krankzinnig dure tafel in een oplage van slechts vijf stuks. In het hout van Amerikaans noten is een Indonesisch sprookje uitgesneden. Het ingenieuze houtsnijwerk is door specialistische houtsnijders in Indonesië uitgevoerd, waar producenten vaak zo goedkoop mogelijk hun producten laten vervaardigen. Wij hebben het werk zo complex en gelaagd mogelijk gemaakt zodat zoveel mogelijk houtsnijders er lange tijd aan konden werken voor een goed loon.’

NVE * ‘We realiseerden ons ook dat het werk voor hen na de opdracht stopt. Daar hebben we van geleerd.’

VVDV * Zijn het Muziekgebouw, het Woonbedrijf, taleninstituut STE Languages en het Zorghotel de grote stappen naar omvangrijke interieurprojecten waarbij jullie dienstbaar zijn en de gebruikers leidend?

MVDL * ‘De culturele wereld is te veel een wereld van het oude denken. Liever werken we voor ambitieuze bedrijven en de zorgsector waar vernieuwing een wens is, die leef tonen en die onze lastigheid en koppigheid en de wens om de grenzen op te rekken

prettig vinden. Wij luisteren goed naar wat de opdrachtgever nodig heeft. Elke keer levert dat iets anders op, omdat we onze creativiteit inzetten om iets te realiseren ten dienste van die specifieke gebruiker. Wij denken vanuit de menselijke maat naar een architectonische schaal en op detailniveau.’

NVE * ‘Het Zorghotel van diederendirrix architecten was een omvangrijk project met 84 hotelkamers, kantoren, behandelkamers, een restaurant. We hadden nog nooit een hotel gedaan, laat staan een zorghotel, en nog nooit een restaurant, maar juist onze onbevangenheid zorgde ervoor dat we niet beperkt waren door onmogelijkheden. Alles kon. We deden veel onderzoek, hebben stage gelopen in de zorg. Revalidatiecentra zijn vaak inspiratieloze oorden die associaties met ziek zijn oproepen in plaats van dat ze je beter maken. Je ziet meteen dat je zoveel meer kan betekenen voor de medewerkers en de gasten; ons interieur draagt bij aan het herstel van de revaliderende mensen. Tot in de details hebben we een prettige, activerende, inspirerende en smaakmakende omgeving proberen te realiseren, gericht op de gebruikers.’

VVDV * Vragen zulke opdrachten andere kennis en organisatie van de studio?

MVDL * ‘Meer verantwoordelijkheid en continuïteit vragen om een stabielere club mensen. Van twee freelancers zijn we uitge-

career

groeit tot een studio met zeven man in dienst, een team van designers, een interieurarchitect, architect en technisch tekenaars. Daarbij zien we dat de kracht van het concept nog steeds geldt, maar de vertaling is honderd keer belangrijker, veelomvatter en complexer geworden: een project gaat over onderzoek, uitvoering, duurzaam bouwen, budget, dialoog, tactiek, politiek. Het is schaken op tien borden tegelijk. Dat is taai. Het is een zoektocht naar de balans tussen het inhoudelijke en organisatorische, en dus moeten we scherp zijn op de financiële kant om tot een gezonde bedrijfsvoering te komen.’

NVE * ‘We hebben een opgeschaalde rol gekregen. Je leert van tevoren je wisselgeld te definiëren en in te zetten. Ik zie het als een spel, als politiek waarin je leert gedoe te voorkomen.’

MVDL * ‘Niels is daar heel goed en geduldig in. Hij ziet het als een sport om te zorgen dat de vertaalslag naar de realiteit goed wordt gemaakt. Hij waakt ervoor dat wij de regie houden en er geen slap aftreksel ontstaat van ons idee terwijl we toch in dienst staan van de opdrachtgever. Hij kan op het juiste moment de juiste input geven.’

NVE * ‘Miriam is super inventief in het bedenken van oplossingen, ze is kritisch en scherp.’

VVDV * Samen met Eduard Sweep, mede-oprichter van Yksi en het nieuwe label JAPTH, was jij, Miriam, de grondlegger van de *Dutch Design Week* (DDW) in 2000. Waarom wilde je dat platform opzetten en hoe kijk je tegen de huidige DDW aan?

MVDL * ‘Toentertijd was er geen platform waar ontwerpers hun werk konden presenteren en contact konden leggen met producenten en publiek. De eerste jaren hebben we er samen met een kleine club *diehards* heel veel energie in gestopt. We moesten zelfs aan ontwerpers trekken om hun werk te tonen. In 2011 was ik samen met Bruno Ninaber van Eyben curator van de week vanwege het tienjarig jubileum en nu zit ik in de Raad van Advies. De belangrijkste verdienste is dat de waarde van creativiteit inmiddels is verankerd in ons bewustzijn. Dat is van enorme waarde voor zowel de individuele ontwerper, de DDW, als het vak in het algemeen. De DDW groeide met horten en stoten tot een enorm event dat tegelijk het gevaar meedraagt dat het z’n doel voorbijstreeft, de kwaliteit niet goed genoeg wordt bewaakt en mensen moeite hebben zichtbaar te zijn. Het succes zorgt ervoor dat commerciële partijen aan willen haken. Je moet scherp blijven toezien op wat de toegevoegde waarde van die partijen is.’

Godogan, 2006

VVDV × Jullie hebben altijd banden gehouden met Eindhoven en met jonge talenten: als curator van tentoonstellingen, als ambassadeurs van de DDW, als docent op academies. Hoe belangrijk is het om jong talent een kans te geven?

MVDL × ‘We zijn graag promotor van nieuw talent. Dat doen we op verschillende manieren. Via onze eigen projecten, zoals de *Snelkookpan*: door de bouwkeet die op het Museumplein stond midden op het Ketelhuisplein te zetten, gaven we jonge ontwerpers een plek geschikt als expositieruimte of studio. We hielpen ze met pr, beantwoordden hun vragen, ze aten met ons mee en we zetten ons netwerk in. Het is een hartstikke leuke manier van coachen en kennis overdragen.

Spring, een expositie die wij cureerden ter ere van het tienjarig jubileum van de DDW, is een ander goed voorbeeld. We vormden drieluien tussen ontwerpers, talenten en beïnvloeders, en sloegen zo een brug tussen verschillende generaties ontwerpers. Topontwerpers in verschillende disciplines gaven jonge designers een podium. En de gevestigde namen lieten zien door wie zij zich lieten inspireren, wie belangrijk was voor hun carrière.'

NVE × ‘Miriam leidde tijdens Spring de baas van ABN Amro rond en zei dat het te makkelijk is om als hoofdsponsor alleen geld te geven; de bank zou beter ook iets voor het creatieve veld kunnen betekenen. Later belde zijn secretaresse of Miriam op de koffie bij de baas wilde komen. Hij zei: “Je hebt gelijk. Hoe kunnen we inhoud geven aan ons sponsorschap?” Dat resulteerde in de *Hotspots* waar wij curator en tentoonstellingsontwerper van zijn. In 2017 hebben we voor de bank alle exposanten van de afgelopen vijf jaar in een overzichtstentoonstelling bij elkaar gebracht. En eerder, in 2012, werden we gevraagd hun hoofdkantoor in Eindhoven in te richten. Als hoofdsponsor van de DDW wilde de bank daarin jong talent voor het voetlicht brengen. Wij hebben talloze startende ontwerpers betrokken bij de inrichting. Ze kregen een kans om producten te laten ontwikkelen die werden aangekocht door de bank.’

‘de culturele wereld is te veel een wereld van het oude denken’

VVDV × Jullie helpen hen al zo lang op weg. Dat is toch ook een taak van de academies. Jullie menen dat zij tekortschieten. Wat schort eraan en hoe kan het beter?

MVDL * 'Ik zat in de onderwijscommissie van de Design Academy Eindhoven, waarin we nadachten over een nieuw onderwijsmodel. Er is een fantastisch model uitgekomen, maar dat heeft zoveel weerstand opgeroepen onder docentenego's in hun verzuilde hokjes. Samen met de overheid zijn zij enorm dwingend. Het is een mentaliteit die valt onder het oude denken, terwijl de wereld heel erg is veranderd; het veld was ooit eendimensionaal en is inmiddels vierdimensionaal. De reikwijdte is groot, de diversiteit enorm. Het is de verantwoordelijkheid van de academies om studenten klaar te stomen, maar hoe moeten ze een boterham verdienen en hoe komen wij aan goede docenten? Wij hebben voor het eerst weer een oproep voor een stagiair geplaatst, maar het is moeilijk iemand te vinden die meteen inzetbaar is; ze hebben weinig *skills* en weten niet goed hoe ze in een team kunnen samenwerken.'

VVDV * Dan ben ik heel benieuwd naar dat fantastische model...

MVDL × ‘Studenten hebben bagage nodig om in het landschap een eigen weg te bewandelen, vanuit hun eigen fascinaties te ontwerpen, zich te differentiëren. Op de juiste momenten moet hun koffer worden geladen met vaardigheden en moeten ze de juiste mensen kunnen spreken. De realiteit moet eerder zijn intrede doen, en niet pas tijdens een stage in het laatste jaar. Je moet de route weten en faciliteren in plaats van het *top-down* opleggen.’

VVDV * Jullie werken nauwelijks internationaal, is dat een bewuste keuze?

MVDL * 'Hoe dichterbij hoe beter, zeg ik nu. We hebben gewerkt in Japan en Amerika, onze tentoonstellingen gaan naar het buitenland, de *Bobbin Lace Lamp* verkoopt nog altijd wereldwijd, maar projecten doen vinden we zelfs dichterbij in Italië al moeilijk. Je moet elkaar verstaan, begrijpen, de mentaliteit is anders. Ook die missies richting Verweggistan vind ik kansloos. Ik kan me daar groen en geel aan ergeren. Staan ze met hun rolkoffer goed te doen voor de culturele sector. De sexy creatieve industrie is een lekkere kapstok voor zichzelf, maar komt er wel business uit voor de ontwerper? Zorg eerst dat ze in Nederland na de academie iets kunnen betekenen. Ik zie overal kansen, het veld is groot en breed, maar niemand haakt aan.'

VVDV * Had je lidmaatschap van het bestuur van de BNO invloed op hoe je denkt als kritisch ontwerper en je kijk op het vak?

MVDL * 'Het bestuur vormde een waanzinnige en leerzame tijd. Ik had geen enkele bestuurlijke ervaring, maar vanuit mijn eigen discipline leerde ik waarderen dat je vanuit een breder perspectief meedenkt over het vak. Medebestuurslid Jeroen Verbrugge en Peter Kersten, de voorzitter destijds, hebben toen echt hard gewerkt om de creatieve industrie op de kaart te zetten. Voor mij was die periode een *eyeopener*.'

VVDV × Willen jullie niet weer eens een 'simpel' vaasje ontwerpen?

MVDL * 'Hoe complex onze opdrachten tegenwoordig ook zijn, je houdt opdrachtgevers een spiegel voor, schetst een palet en je ziet hun ogen schitteren. Het moment waarop je ideeën gaan leven is ongelooflijk. En het geeft energie als je uiteindelijk van gebruikers hoort hoe gaaf ze hun nieuwe omgeving vinden.'

NVE * 'Auteursproducten realiseren we nu binnen onze projecten. En als ik toch de behoefte zou voelen, ga ik liever een kippenhok timmeren.'

VEVDL.COM

Zorghotel Domstate, 2018. Foto: Jeroen van der Wielen

Me and My Beretta, 1999

STE Languages. Foto: Jeroen van der Wielen

Woonbedrijf de Wal, 2016. Foto: Rene van der Hulst

Muziekgebouw Eindhoven, 2010. Foto: Frank Tielemans

2003 — 2009

Bestuurslid BNO (Miriam).

2002 — 2010

Docent aan de Design Academy
Eindhoven (Miriam).

2003 — 2006

Docent aan AKV | St. Joost Breda
en Design Academy Eindhoven
(Niels).

2011 – 2014

Serie Toto, Momo, Cantel voor
Imperfect Design.

2011

Start webwinkel USUALS

2018

Zorghotel Domstate, Utrecht
i.s.m. diederendirrix architecten.

2018

Raad van Advies DDW (Miriam)